

**UCHWAŁA NR XXXVII/491/17
RADY MIEJSKIEJ BRZEGU**

z dnia 15 grudnia 2017 r.

**w sprawie Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Brzeg na
2018 rok.**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2017 r. poz.1875), w związku z art. 4¹ ust.2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U z 2016 r., poz.487, zm.: Dz.U. z 2016 r. poz.1893) Rada Miejska Brzegu:

uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Brzeg na 2018 rok, zwany dalej „Programem” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie finansowany z budżetu gminy.

2. Program realizuje komórka organizacyjna Urzędu Miasta w Brzegu właściwa do spraw zdrowia.

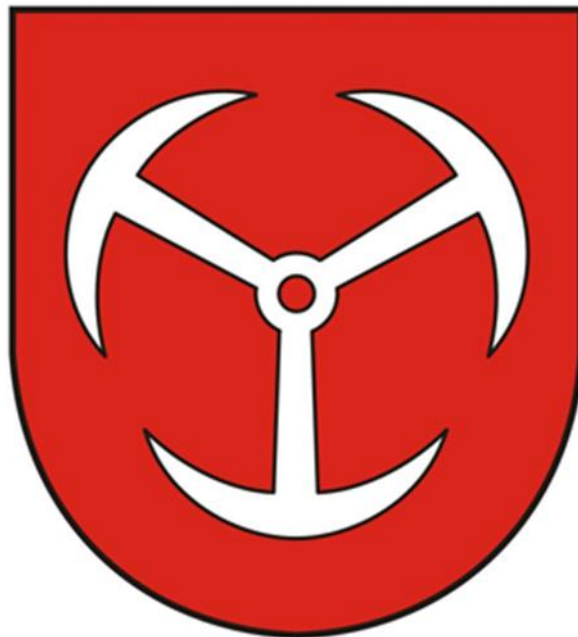
§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzegu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Brzegu

Barbara Mrowiec

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA ROK 2018**

WSTĘP

Do zadań własnych Gminy Brzeg należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów m.in. alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od m.in. alkoholu. Zbiór powyższych działań spisany jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Nadmierne spożywanie alkoholu stanowi poważny problem, zarówno dla pojedynczych jednostek, jak i ogółu społeczeństwa. Alkoholizm w dzisiejszych czasach, stał się trudnym problemem społecznym, który stanowi obecnie duże wyzwanie cywilizacyjne, o szerokim zasięgu. Gmina Brzeg prowadzi szereg działań, ukierunkowanych na aktywne przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym oraz minimalizowanie tych, jakie już występują.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację i rozwinięcie działań prowadzonych w latach ubiegłych oraz stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeg na lata 2016- 2022.

Kierunki działań zawarte w programie są zgodne z takimi dokumentami strategicznymi jak:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 - 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,

Wiążące akty prawne :

- ustawa z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz.1390 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2017r. poz.783, 1458),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769).

Przepisy lokalne dotyczące wykonywania zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi :

- Uchwała nr LII/361/14 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25.04.2014 r. w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Brzeg miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz wprowadzenie stałego zakazu podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych w niektórych miejscach i obiektach na terenie Gminy Brzeg,

- Uchwała LII/361/14 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25.04.2014r w sprawie ustalenia ilości punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) na terenie Gminy Brzeg,
- Zarządzenie Burmistrza Brzegu nr 605/15 z dnia 04.09.2015r w sprawie zmiany składu osobowego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ROZDZIAŁ I

1. Diagnoza problemów

Problemy alkoholowe są powszechnie postrzegane jako jedne z najważniejszych zagrożeń społecznych – obok problemu m. in. biedy, bezrobocia, narkomanii, zaniedbywania rodzin i przestępczości. Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) większość pijących spożywa alkohol w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Nadużywanie alkoholu powoduje nie tylko szkody zdrowotne, ale również społeczne, takie jak naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie.

Do ważnych problemów alkoholowych można zaliczyć niewątpliwie picie alkoholu przez młodzież jak i dorosłych.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych przedstawia problemy społeczne związane m.in. z nadużywaniem alkoholu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Brzeg wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska w drugiej połowie 2017 r.:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Do najważniejszych wniosków i rekomendacji diagnozy należy zaliczyć:

- O zwyczajach związanych ze spożywaniem alkoholu dobrze świadczy fakt, że 14% osób zaczęło spożywać alkohol dopiero po uzyskaniu pełnoletniości. Z kolei 28% badanych próbowało alkoholu między 9 a 12 rokiem życia. Nigdy nie piło alkoholu tylko 7% badanych.
- Największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol kilka razy w tygodniu (28%), miesiącu (23%) i roku (17%). Z kolei 9% badanych przyznaje się do picia napojów alkoholowych kilka razy dziennie. Można podsumować ten wynik stwierdzeniem, że większość mieszkańców ma raczej liberalne podejście do spożywania alkoholu. Wydaje się, że w perspektywie wszechobecnych działań marketingowych firm promujących różnego rodzaju napoje alkoholowe, odsetek osób deklarujących abstynencję oraz codzienne spożywanie alkoholu, jest na zadowalającym poziomie.
- Badani oceniają, że liczba sklepów, w których można kupić alkohol, w ich okolicy jest odpowiednia (68%). Dodatkowo, łącznie 71% mieszkańców uważa, że nie należy lub raczej nie należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.
- Wyniki badań dot. przemocy nie napawają optymizmem – blisko 19% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie. Natomiast 49% podejrzewa, że tak się dzieje. Wśród badanych mieszkańców aż 57% deklaruje, że nie wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Społeczność lokalna powinna zostać objęta kampanią informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy. Jedną z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób byłyby plakaty oraz ulotki psychoedukacyjne zawierające informacje o lokalnych instytucjach, które niosą pomoc osobom doznającym przemocy.
- Podobnie jak badani mieszkańcy, sprzedawcy reprezentują konstruktywne postawy dotyczące alkoholu: większość uważa, że picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych (82%), a 92% że nie powinno się pić nawet niewielkich ilości alkoholu przed prowadzeniem samochodu. Sprzeciw spożywaniu alkoholu w ciąży wyraziło 96% badanych. Co więcej, uważają oni także w zdecydowanej większości (łącznie 98%), że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.
- Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (38%). Dobrym wskaźnikiem jest odsetek deklaracji badanych na temat sprzedaży alkoholu osobom, o której sprzedawcy widzieli, że jest nieletnia. 68% wskazało, że nigdy nie sprzedały takiej osobie alkoholu, 26% nie jest pewnych. Dodatkowo, tylko 16% sprzedawców, w przypadku

wątpliwości, co do poziomu dorosłości kupującego alkoholu, zawsze pyta go o dowód potwierdzający pełnoletniość, a 46% robi to rzadko.

- 34% sprzedawców deklaruje, że alkohol na terenie punktu, w którym pracują, jest spożywany przez klientów kilka razy w tygodniu. Dodatkowo, 36% z nich przyznało, iż w ciągu ostatnich 3 miesięcy wydarzyło się w związku z tym nieprzyjemne zajście. Łącznie 48% sprzedawców uważa, że w okolicy jest dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Łącznie 78% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli sprzedaży alkoholu bardzo dobrze lub raczej dobrze.
- Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiety w Szkołach ESPAD z 2015 r. napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Badania ogólnopolskie wykazały, że próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Na tle badań ogólnopolskich uczniowie szkół w gminie Brzeg wypadają korzystniej – inicjację alkoholową ma za sobą 23% uczniów szkół podstawowych, 49% uczniów gimnazjów oraz aż 82% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest towarzystwo rodziny (10%) i spotkania ze znajomymi (6%). Aczkolwiek, większość badanych wskazała, że to pytanie ich nie dotyczy (77%). Wśród gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklarowanymi okolicznościami pierwszego spożywania alkoholu są spotkania rodzinne (gimnazjaliści – 24%; uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – 14%), ale również: spotkania ze znajomymi (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – 35%, gimnazjaliści – 9%), impreza/domówka (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – 29%; gimnazjaliści 3%). Jest to wynik potwierdzający prawidłowości związane z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla dzieci i młodzieży w najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy,

uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Tylko 5% uczniów szkół podstawowych miało jednorazowy kontakt z alkoholem, także jednorazowy wśród uczniów gimnazjum (29%) i 6% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Rzadziej niż raz w miesiącu spożywanie alkoholu deklaruje 25% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W przypadku gimnazjalistów częstotliwość sięgania po alkohol jest niższa. Po alkohol rzadziej niż raz w miesiącu nie deklaruje żaden z badanych uczniów.
- Ponad połowa uczniów szkoły podstawowej (52%) i 33% gimnazjalistów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy szkolnej. Ten odsetek wśród uczniów starszych jest wyższy – 66%. Relatywnie niewielki odsetek uczniów szkół podstawowych – 8%; gimnazjalistów – 11%; uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 3%) przyznaje, że kilka razy w tygodniu doświadcza w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Być może są to młodzi ludzie, którzy pełnią rolę tzw. kozłów ofiarnych. Ten problem wymaga dalszej analizy, np. przeprowadzenia przez pedagoga lub psychologa szkolnego badań socjometrycznych w każdej klasie i identyfikację uczniów skupiających agresję grupy. 14% uczniów szkół podstawowych, 10% gimnazjaliści i 9% uczniowie szkół ponadgimnazjalnych nie czuje się w szkole bezpiecznie. Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów – przyznaje to 8% uczniów szkoły podstawowej, 16% gimnazjalistów oraz 6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- Dobre relacje uczniów z rodzicami i nauczycielami w gminie Brzeg, to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

2. Oddziaływania Profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży-rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na

zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka:

3. Czynniki ryzyka:

- 1) ·przemoc rówieśnicza
- 2) ·odrzućenie przez rówieśników
- 3) ·słaba więź ze szkołą
- 4) ·niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) ·destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) ·niepowodzenia szkolne

4. Czynniki chroniące:

Przez „czynniki chroniące” według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych.*

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) ·pozytywny klimat szkoły
- 3) ·prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) ·wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) ·okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) ·zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi gimnazjalistów klas I-II”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym**, które można traktować jako płaszczyznę oraz kontekst odniesienia do projektowania przyszłych strategii profilaktycznych skierowanych do uczniów. Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy

nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;

- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących gimnazjalistów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.
- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbłość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli uczących w gimnazjum powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;

- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

ROZDZIAŁ II

1. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej

Instytucje i organizacje pozarządowe realizujące w Brzegu zadania mieszczące się w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii:

- Rada Miejska i jej Komisje
- Burmistrz Brzegu
- Straż Miejska
- Komenda Powiatowa Policji
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Prokuratura Rejonowa
- Sąd Rejonowy
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Punkt Pomocy Kryzysowej
- Placówki oświatowe

- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
- Świetlice socjoterapeutyczne oraz opiekuńczo – wychowawcze
- Organizacje pozarządowe
- Służba zdrowia
- Brzeski Punkt Konsultacyjny

2. Zdiagnozowane potrzeby środowiska w dziedzinie profilaktyki uzależnień i przemocy rówieśniczej

Doświadczenia uzyskane podczas wykonywania gminnych programów w latach poprzednich, rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także opinia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzegu obligują do kontynuacji dotychczasowych form pracy profilaktycznej w środowisku dzieci i młodzieży.

Uzupełnieniem informacji uzyskanych w wyniku przeprowadzonej diagnozy są także dane jakościowe, które są wynikiem rozmów i zgłaszanych problemów przez nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół, członków MKRPA oraz innych osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Efektem tej współpracy są wypracowane wnioski do GPPiRPA :

1. Realizacja profesjonalnych programów profilaktyki selektywnej dla młodzieży podejmującej zachowania ryzykowne oraz specjalistycznych działań w ramach profilaktyki wskazującej adresowanych do zidentyfikowanych uczniów z grupy wysokiego ryzyka. (np. Candis, Fred Goes Net, Szkolna Interwencja Profilaktyczna),
2. Lokalne, atrakcyjne inicjatywy dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem,
3. Realizacja rekomendowanych, skutecznych programów profilaktycznych,
4. Wypracowanie skutecznej strategii interwencji kryzysowej (policja, kuratela sądowa, pogotowie ratunkowe, pedagodzy szkół),
5. Utworzenie grupy dla rodziców dzieci zagrożonych uzależnieniem,
6. Zwiększenie liczby godzin zajęć terapii indywidualnej w PPK,
7. Możliwość przyjmowanie w PPK uczniów brzeskich szkół ponadgimnazjalnych kierowanych do objęcia pomocą specjalistyczną przez pedagoga szkolnego (niezależnie od miejsca zamieszkania),
8. Utworzenie ośrodka leczenia odwykowego dla młodzieży,
9. Utworzenie grupy anonimowych narkomanów,

ROZDZIAŁ III

Założenia do programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.

1. Cel główny programu

Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

2. Cele strategiczne

2.1 Rozwijanie istniejącego systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnień i przemocy w kierunku jego kompleksowości i interdyscyplinarności. Podniesienie jakości tej pomocy.

2.2. Wzmocnienie i rozszerzenie oddziaływań profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy skierowanych do dzieci i młodzieży.

2.3. Wzmocnienie działań w zakresie promocji zdrowego stylu życia i edukacji publicznej dotyczącej problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz zjawiska przemocy w rodzinie.

3. Cele szczegółowe

3.1 Podejmowanie działań interwencyjnych oraz zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Zadania:

1. Umożliwianie osobom uzależnionym systematyczny udział w zajęciach terapeutycznych prowadzonych przez Punkt Pomocy Kryzysowej, terapia par, terapia rodzin.
2. Prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.
3. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
4. Finansowanie udziału w szkoleniach specjalistycznych osób realizujących działania terapeutyczne, profilaktyczne lub związanych z organizowaniem pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin - po uzyskaniu pozytywnej opinii MKRPA.
5. Działanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych m.in. kierowanie osób nadużywających alkoholu na badania przez biegłych ds. uzależnienia.

6. Wspieranie działania placówek terapeutycznych i leczenia odwykowego w szczególności poprzez finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych dla uzależnionych i współuzależnionych oraz Dorosłych Dzieci Alkoholików uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych finansowanych przez NFZ.

Wskaźniki:

- 1) liczba osób uczestniczących w działaniach terapeutycznych,
- 2) liczba osób zmotywowanych przez MKRPA do podjęcia leczenia odwykowego,
- 3) liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych,
- 4) liczba podmiotów zaangażowanych w pomoc osobom uzależnionym, ilość dodatkowych programów,
- 5) liczba osób korzystających z poradnictwa w punkcie konsultacyjnym,
- 6) liczba osób biorących udział w szkoleniach specjalistycznych.

3.2 Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Zadania:

1. Prowadzenie doradztwa i organizowanie interwencji na rzecz ofiar przemocy w ramach działania punktu konsultacyjnego.
2. Organizowanie wsparcia i pomocy dla dzieci – ofiar przemocy – w ramach działań profilaktycznych i terapeutycznych.
3. Dofinansowanie funkcjonowania mieszkania chronionego dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych i realizacja zajęć socjoterapeutycznych, rozwojowych, wychowawczych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
5. Zapewnienie poradnictwa i pomocy psychologiczno – terapeutycznej osobom pozostającym w kryzysie m.in. z powodu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie (m.in. terapia rodzin), a także prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.
6. Monitorowanie sytuacji rodzin objętych pomocą oraz procedurą „Niebieskiej Karty”, w których występuje również problem uzależnienia.
7. Prowadzenie w PPK w Brzegu grupy wsparcia dla ofiar przemocy.
8. Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli placówek i instytucji włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dofinansowanie udziału w wybranych szkoleniach

osobom angażującym się w pracę profilaktyczną i terapeutyczną na rzecz ofiar przemocy - po uzyskaniu pozytywnej opinii MKRPA.

9. Organizacja i udział w lokalnych i ponadregionalnych kampaniach na temat przeciwdziałania przemocy i agresji.

10. Informowanie społeczeństwa o lokalnych instytucjach udzielających pomocy

Wskaźniki:

- 1) liczba osób, którym udzielono specjalistycznej pomocy,
- 2) liczba osób współzależnionych uczestniczących w działaniach terapeutycznych, programach pomocy dla ofiar przemocy domowej,
- 3) liczba osób doznających przemocy, w tym dzieci, korzystających z różnych form pomocy oferowanych przez instytucje i organizacje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy,
- 4) liczba osób lub rodzin, w których dzięki udzielonej pomocy interdyscyplinarnej w ramach procedury Niebieska Karta została zatrzymana przemoc,
- 5) liczba placówek i instytucji aktywnie uczestniczących w organizowaniu systemu pomocy,
- 6) liczba osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy i prowadzenia interwencji,
- 7) liczba rodzin objętych monitoringiem,
- 8) ilość kampanii na rzecz przeciwdziałania agresji i przemocy.

3.3 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Zadania:

1. Realizacja w szkołach nowoczesnych programów profilaktyki uniwersalnej dotyczących używania substancji psychoaktywnych, w tym rekomendowanych przez PARPA.
2. Prowadzenie zajęć profilaktycznych obejmujących szeroko rozumianą profilaktykę uzależnień według autorskich opracowań w szkołach i innych placówkach instytucjonalnych oraz w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi w formie kompleksowych programów lub wyodrębnionych zajęć, w tym:

- a) zajęć opiekuńczo – wychowawczych, aktywizujących, ukierunkowanych na organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, zmniejszających ryzyko kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych,
  - b) grupowych zajęć profilaktycznych o charakterze edukacyjnym dotyczących kształtowania i utrwalania wyodrębnionych umiejętności psychologicznych, podejmowania racjonalnych decyzji w sytuacji kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, radzenia sobie z presją grupową, rozwijania postaw i zachowań prozdrowotnych oraz dostarczających informacji koniecznych dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju,
  - c) zajęć socjoterapeutycznych prowadzonych dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzenia zachowania, trudności w adaptacji emocjonalnej w szczególności stanowiących skutek dysfunkcyjności rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.
3. Prowadzenie świetlic opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych na terenie miasta lub innych form pracy profilaktycznej dostosowanych do potrzeb wskazanych środowisk.
  4. Promowanie zdrowego stylu życia m.in. poprzez kampanie, imprezy dla mieszkańców Brzegu, zajęcia integracyjne zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.
  5. Edukacja rodziców, nauczycieli i wychowawców w zakresie pomocy młodzieży w utrzymaniu abstynencji, wczesnego rozpoznania sygnałów wskazujących na zagrożenie uzależnieniem, radzenia sobie w sytuacji wystąpienia uzależnienia.
  6. Dofinansowanie szkoleń doskonalących lub kwalifikacyjnych dla osób prowadzących zajęcia profilaktyczne i terapeutyczne w celu podniesienia kwalifikacji i kompetencji zawodowych niezbędnych przy realizacji działań profilaktycznych.
  7. Dofinansowanie obozów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych prowadzonych w ramach wypoczynku zimowego i letniego.
  8. Dożywanie dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczo – opiekuńczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych.
  9. Organizacja i dofinansowanie działań informacyjnych, kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.
  10. Włączanie się w ponadregionalne profilaktyczne kampanie edukacyjne uwzględniające problematykę uzależnień, zapobiegania agresji i przemocy oraz współpraca z mediami.
  11. Finansowanie szkoleń zwiększających kompetencje i doskonalących umiejętności dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki:

1. liczba i rodzaj zrealizowanych programów profilaktycznych, kampanii, warsztatów itp. skierowanych do dzieci i młodzieży,
2. liczba dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli uczestniczących w programach profilaktycznych,
3. liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w pozalekcyjnych zajęciach sportowych,
4. liczba imprez, uczestników, realizatorów,
5. liczba dzieci objętych dożywianiem w ramach pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych,
6. liczba odbytych szkoleń i ich uczestników,
7. liczba lokalnych kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.

3.4 Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.**Zadania:**

1. Wspomaganie organizacji pozarządowych w tym stowarzyszeń abstyntenckich przez dofinansowywanie działań o charakterze integracyjnym, podtrzymującym proces terapii osób uzależnionych i współuzależnionych, rozwijających ich aktywność w sferze profilaktyki.
2. Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w zakresie realizacji:
  - a) programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodzin,
  - b) programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
  - c) programów szkoleniowych dla osób zajmujących się profilaktyką i terapią uzależnień.
3. Udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej i finansowej podmiotom realizującym zadania Programu.

Wskaźniki:

1. liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów, które włączyły się w realizację Programu,
2. liczba przeszkolonych osób.

Zadania określone w pkt. 3.4 finansowane będą w formie dotacji dla organizacji pozarządowych, których wysokość określona zostanie w planie wydatków.

3.5 Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487) dotyczących zakazu reklamy napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadanie: Prowadzenie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych systematycznych kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Wskaźnik:

1. liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

4, Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzegu

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa w oparciu o „Regulamin organizacyjny Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzegu” przyjęty Zarządzeniem Burmistrza Brzegu nr 889/2016 z dnia 29.01.2016r.

W skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4.1 Zadania Komisji

1. Inicjowanie działań w zakresie:
  - a) zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin,
  - b) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
3. Opiniowanie wniosków dot. zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
4. Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod względem zgodności ich działalności z przepisami obowiązującego prawa.

5. Przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również innych dokumentów związanych z realizacją programu.
6. Podejmowanie działań oraz wydawanie opinii w sprawach związanych z udzieleniem wsparcia finansowego w oparciu o pisemne wnioski skierowane do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Brzegu.
8. Zgłaszanie propozycji zadań wynikających z GPPiRPA do projektu preliminarza wydatków.
9. Podnoszenie kwalifikacji członków Komisji z zakresu profilaktyki uzależnień.

4.2 Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzegu.

Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie:

1. przewodniczącemu Komisji w wysokości 13% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za udział w posiedzeniu.
2. zastępcy przewodniczącego Komisji w wysokości 11% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za udział w posiedzeniu.
3. członkom Komisji w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za udział w posiedzeniu.
4. sekretarzowi Komisji w wysokości 13% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za udział w posiedzeniu.
5. Wynagrodzenie za kontrolę punktu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w wysokości: 50,00 zł. dla członka uczestniczącego w kontroli.

Wynagrodzenie naliczane i wypłacane jest do 10-go dnia po upływie miesiąca kalendarzowego na podstawie listy obecności.

Organizowaniem działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmuje się Biuro Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Brzegu w zakresie:

1. wypłacania wynagrodzeń członkom komisji;
2. finansowania wywiadów środowiskowych;
3. finansowania badań biegłych sądowych;
4. współpracy w organizacji szkoleń członków Komisji.

ROZDZIAŁ IV

Zasady finansowania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz sposób realizacji zadań.

1. Finansowanie

Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją GPPiRPA na rok 2018 są dochody własne gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być fundusze strukturalne UE i inne środki pozyskane zarówno przez gminę jak i realizatorów i partnerów Programu.

2. Sposoby realizacji zadań

Realizację działań określonych w GPPiRPA koordynuje Kierownik Biura Spraw Społecznych i Zdrowia.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i kadrowe.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

3. Monitorowanie

Monitoring poszczególnych zadań wynikających z realizacji GPPiRPA na rok 2018 będzie przeprowadzany na podstawie sprawozdań od instytucji oraz osób odpowiedzialnych za ich realizację. Zbiorcze sprawozdanie z realizacji GPPiRPA zostanie przedłożone Radzie Miejskiej Brzegu w pierwszym półroczu roku następnego.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Brzeg dostępna na stronie BIP Brzeg - przy zakładce Biura Spraw Społecznych i Zdrowia.